

Behandeld door:

Minister van Klimaat en Groene Groei
Mevrouw drs. S.Th.M. Hermans
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Ons nummer: U24.006521

Sneek, 18 september 2024

Onderwerp: Advies actualisatie winningsplan Oppenhuizen

Geachte mevrouw Hermans,

Op 30 juli 2024 zijn wij vanuit uw ministerie met een mail in de gelegenheid gesteld om een advies aan u uit te brengen over de Actualisatie Winningsplan Oppenhuizen van Vermilion Energy Netherlands B.V. (Versie 2.0 van 15 maart 2024).

Met deze brief brengen wij ons advies uit. Wij hebben afgestemd met de provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân. De adviezen van de provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân onderschrijven wij. Wij verzoeken u deze adviezen hierbij als ingelast te beschouwen.

Ons standpunt

Wij blijven aangeven tegen gaswinning te zijn. De zorgen en het wantrouwen onder de inwoners in gaswinningsgebieden zijn groot. Het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning in het gebied ontbreekt. Wij blijven opkomen en aandacht vragen voor de belangen van onze inwoners en de zorgen die leven over de effecten van gaswinning. Dit heeft enerzijds te maken met de bodemdaling en aardbevingen in Groningen, de daarmee samenhangende veiligheidsproblematiek en andere negatieve effecten van gaswinning.

Aanvullend daarop is het terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen en de daarmee samenhangende opgave tot vermindering van uitstoot van broeikasgassen een belangrijke opgave voor onze samenleving. Wij vinden dat zowel de centrale, alsmede de decentrale overheid, hierin een voorbeeldfunctie moeten vervullen. Het past niet bij die ambitie dat er in ons grondgebied gas wordt gewonnen. Gaswinning brengt bovendien altijd risico's met zich mee en er kan nooit volledige zekerheid worden gegeven dat gaswinning veilig kan plaatsvinden en mogelijk onomkeerbare schade tot gevolg heeft.

Beoordelingskader Mijnbouwwet

U heeft op grond van artikel 36 van de Mijnbouwwet de bevoegdheid om uw instemming met het winningsplan geheel of gedeeltelijk te weigeren of voorschriften of beperkingen aan de instemming te verbinden.

1. Het Gebied is ongeschikt

Vanwege de ligging van de geplande extra gaswinning in het lage veenweidegebied is het gebied ongeschikt voor gaswinning. Nog meer bodemdaling is daar niet meer aanvaardbaar. Er vinden veel winningen plaats in het veenweidegebied en er staan nog nieuwe winningen aan te komen. Aspecten die in dit gebied spelen zijn de negatieve gevolgen door klimaatverandering, autonome bodemdaling, problemen met het beheer van het waterpeil door het waterschap, CO²-uitstoot in veenweidegebieden, funderingsproblematiek en de effecten voor het agrarisch gebruik van de gronden. Wetterskip Fryslân gaat daar in haar advies verder op in.

Al met al zal elke centimeter extra bodemdaling in het invloedgebied van de voorgenomen extra gaswinning in dit gebied onomkeerbare extra hinder tot gevolg hebben voor inwoners, boeren, bedrijven etc.

Advies: Mede vanuit de in het advies van Wetterskip Fryslân en de provincie Fryslân genoemde argumenten adviseren wij met klem, om reden van belang van de veiligheid voor omwonenden of het voorkomen van schade aan infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan (waterschapsvoorzieningen en waterschapsbelangen) op grond van artikel 36 van de Mijnbouwwet uw instemming met het geactualiseerde winningsplan te weigeren.

2. Negatieve gevolgen voor het milieu

Uit de watersysteemanalyse, zoals is opgenomen in de blauwe omgevingsvisie “Fryslân Klimaatbestendig 2050+”, blijkt dat het lage midden van de provincie Fryslân een cruciale rol speelt in het vertragen van enerzijds de verzilting vanuit het waddengebied en anderzijds de verdroging van de hoge zandgronden. Oppenhuizen ligt midden in het veenweidegebied. Door klimaatverandering, maaiveldddaling en zeespiegelstijging nemen de verzilting en verdroging toe. Om deze processen te vertragen is het van groot belang dat de peilen in Fryslân niet verder worden verlaagd en daar waar mogelijk worden verhoogd. Deze conclusie is inmiddels verankerd in het beleid van de Provincie, Waterschap en Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Extra bodemdaling als gevolg van de voorgenomen extra gaswinning zorgt beperken de mogelijkheid om peilen te verhogen en daarmee ook de mogelijkheden om verzilting en verdroging te vertragen. Extra bodemdaling zorgt voor onomkeerbare schade die afgewenteld wordt op de toekomstige generaties.

3. Natuur

- a. In paragraaf 6.6.2. van de actualisatie van het winningsplan wordt ingegaan op de gevolgen voor natuur, milieu en landbouw en naar *bijlage 17 “Effectbeoordeling bodemdaling en water en natuur als gevolg van de nieuwe gaswinning uit voortkomen Oppenhuizen”*. Hierin wordt aangegeven dat het waterschap bij de beoordeling van bodemdalingsgevolgen in het algemeen een grens van 5 centimeter hanteert voor het toepassen van additionele aanpassingen om vernatting te voorkomen. Wetterskip Fryslân hanteert deze grens van 5 centimeter niet. Deze aanname is derhalve onjuist. Wij verwijzen hierbij naar het advies hierover van Wetterskip Fryslân.
- b. In *bijlage 17* staat in de paragraaf “**Effect op natuur**” aangegeven “*dat er mogelijk sprake is van negatieve effecten bij een verandering van de grondwaterstanden*”. In deze paragraaf staat verder dat het gebied een belangrijk- leef- en broedgebied is voor verschillende soorten water- en moerasvogels en andere dieren die gebonden zijn aan natte omstandigheden. En dat het creëren van peildynamiek, het vernatten van graslandpolders en het creëren van meet plas-dras situaties als maatregelen worden genoemd om het leefgebied van een deel van deze soorten te verbeteren. Vervolgens wordt aan het eind van deze paragraaf verwezen naar het “*Natura 2000-beheerplan Merengebied 2023-2029, RHDHV*” van de provincie Fryslân. Wij vinden dat hiermee volstrekt onvoldoende wordt onderbouwd welke effecten de gaswinning en de daarmee samenhangende bodemdaling heeft op de natuur, mede omdat niet wordt ingegaan op de mogelijke nadelige en onomkeerbare gevolgen voor bijvoorbeeld een ander deel van deze soorten of andere soorten. Bijvoorbeeld beperking voor foerageer- en broedgebieden van vogels.

Advies: Ons advies is dan ook om tevens op basis van de onjuiste en gebrekkige onderbouwing van de effecten op de natuur uw instemming te weigeren.

Overige aandachtspunten

Strijdigheid beleid van ministeries

Wij ervaren het beleid van de ministeries KGG en I&W als strijdig met elkaar. Peilverlaging vormt in lijn met de kamerbrief 'water en bodemsturend' van 25 november 2022 geen passende herstelmaatregel meer voor bodemdaling. Geen peilverlaging in gebieden waar wél bodemdaling plaatsvindt leidt tot een situatie waarvoor geen herstelmaatregel meer passend is en die niet meer door het waterschap kan worden opgelost. Het ministerie van KGG (voorheen EZK) hanteert tot nu toe de lijn dat de bodemdaling door het waterschap kan worden hersteld met technische maatregelen. Wij zien dit als een onjuiste aanname en een vorm van afwenteling van problemen door bodemdaling, een afwenteling die volgens de 'water en bodemsturend-brief' door de minister van I&W wordt afgewezen.

Samenhang besluiten en communicatie

Op 23 oktober 2023 heeft u besloten de rijkscoördinatieregeling buiten toepassing te verklaren. Nu de rijkscoördinatieregeling niet van toepassing is verklaard is het vanuit het burgerperspectief des te belangrijker om de samenhang tussen de afzonderlijke te behandelen aanvragen en de te nemen besluiten goed zichtbaar te laten zijn voor de gemeenschap. Het ontbreken van een logische inzichtelijke samenhang tussen besluiten draagt ons inziens niet bij aan het creëren van een transparant te voeren dialoog over de beoogde uitbreiding van de gaswinning bij Oppenhuizen. Het inzetten van communicatiemiddelen door en vanuit het ministerie naar, in en met de gemeenschap is daarbij van groot belang (dus niet alleen in de Staatscourant, maar ook in lokale dagbladen en met informatiebijeenkomst(en) in de omgeving). Wij gaan ervan uit dat u gelet op de adviezen van de provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân en de gemeente Súdwest-Fryslân weigert in te stemmen met het voorliggende winningsplan.

Mocht u in afwijking van onze hiervoor genoemde adviezen en de adviezen van de provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân toch anders besluiten, dan adviseren wij u vanuit het burgerperspectief de samenhang tussen te nemen besluiten goed inzichtelijk te maken en zichtbaar en open te communiceren in en met de gemeenschap. Niet alleen voor en tijdens de procedure(s), maar ook daarna tijdens de gaswinning over bijvoorbeeld bouwwerkzaamheden, onderhoud, calamiteiten, exploraties, opbrengsten/gewonnen hoeveelheden, onderzoek en eventuele metingen.

Hoogachtend,

Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Súdwest-Fryslân,

